

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

KLASA 43(1)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

IZDAN 1. FEBRUARA 1924.

PATENTNI SPIS BR. 1715.

Kornelius Schember, direktor, Atzgersdorf kod Beča i Rudolf Joksch, konstruktor, Prag — Karolinenthal.

Naprava za kontrolisanje prodaje.

Prijava od 5. jula 1921.

Važi od 1 aprila 1923.

Pravo prvenstva od 3. jula 1920. (Austrija).

Za uredno vođenje svakog prodajnog posla neophodno je potrebna stroga kontrola rukovanja sa novcem i dohoda i rashoda robe. Preispitivanje novčanog prometa postignutog kod prodaje robe, trgovanje po težinji, moglo se je u novodobno uređenim preduzećima kontrolisati pomoću registriranih kasa poznate izvedbe. Naprotiv bio je imetnik preduzeća kao i kupac u pogledu na pravilnu težu prodaje robe potpuno prepušten savjesnosti u dućanu nameštenog prodavača.

Predležeci izum otpomaže tomu osetljivom nedostatku. On se tiče jedne naprave za kontrolisanje prodaje sa uređajem za označenje težine, vrste robe i cene, kod koje se upotrebljava za opredeljbu težine na vagu stavljene robe za vaganje uređaj sa pomičnim utegom sa samotvornim udešenjem na rovašu, i kod koje je ovaj uređaj sa pomičnim utegom na takav način prisilno spojen sa spravom za brojenje odnosno adiciju kao što napravom za tiskanje karata, da je moguće čitati odnosno štampati na kartu težinu, vrstu robe i cenu svakog pojedinog vaganja, i čitati na sumirajućoj spravi zbroj težine i cenu sviju u povoljnoj dobi jedno na drugo sledećih vaganja. Napravu za kontrolisanje prodaje moguće je osim toga snabdjeti još i sa drugim re-

gistraturama, n. pr. sa kazaljkom, koji prodavač poslužuje, oznakom vrste robe, broja komada, prodajne jedinice, oznake omota, datuma i t. d. Naprava za kontrolisanje prodaje po predležecom izumu uređena je nadalje tako, da mogu usljediti pretimenovala registracije samo onda kad je postignuto tačno odvajanje na vagu položene robe, dakle tačno udešenje vaginih kazaljka, kao i udešenje naprave za označivanje vrste robe i cene. Dakle isključuje napravu za kontrolisanje prodaje svako hotimično ili nehotimično pogrešno vaganje odnosno krivotvorenje, nakazivanje težine, vrste robe, i cene i stoga predstavlja jedinjenje jedne prisilno poslužujuće tačne vage sa blagajničkom kontrolom.

Fig. I—VIII priloženih crteža prikazuju primjerice izvedenje pronalaska i to: u fig. I. prema prodavaocu okrenutu pročelnu stranu vage, koju se misli stojeću na stolu ili na prodavnom pultu; fig. II. jedan vertikalni uzdužni rez; fig. III. prema kupcu okrenutu pročelnu stranu; fig. IV.—VII. prikazuju detalje i fig. VIII. prikazuje jedan uzdužni rez kroz uređaj za registraciju robe odnosno odn. cene.

Vaga i registracioni uređaj smešteni su u metalnom štitnom ormaru. Iznad štitnog ormara nalazi se vagin most ili kantarnica 1. koja počiva na mostnom

nošaču 2. posredstvom klinova, koji pronicu štitni ormar sa odgovarajućim zračnim prostorom. Mostni nosač 2 ima svoj ležaj delomice na uporu 3 nasadenom na teretnoj oštrici 4 od štapa pomičnog utega, delomice na uporu 5 koji visi u visilici 9 od jedno krake poluge 6. Budući da su upori 3 i 5 dvostruki, pobrinuto je za stabilno ležanje vaginog mosta u 4 tačkama. U uporima 5 nastupajuća opterećenja prenesu se opet putem poluge 6, visilice 8 povratno-prevodne poluge 7 i visilice 10 neumanjene na teretnu oštricu 4 od štapa pomičnog utega.

Poluga 6 nosi kraku 6", pomoću rozetne matice premjesti tara-uteg 6", koji služi za tačno istariranje neopterećene vage. Žična oštrica 12 od štapa pomičnog utega 11 smještena je u ostolju 13, koje ima oblik okvira i koje sadržaje i ležaje i uporne točke svih ostalih delova vage i registriranih uređaja. Štap 11 posjeduje uređaj sa pomičnim utegom, koji se samotvorno udešava na oštrici i može se aretirati ili osloboditi pomoću aretacije, koju se poslužuje pomoću ručke, nameštene van štapnog ormara. Pomični uteg izobražen kao valjkasto telo, pomiče se u svrhu vaganja pomoću ponošača 17, koji je pomakljiv od rovaša do rovaša štapa 11 na horizontalnoj, sa ostoljem 13 čvrsto spojenoj rovašnoj elektrici, dok se postigne ravnoteža. Na ponošaču pričvršćeni i na rovašima od rovašne letvice 16 elastično klizajući valjak 18 učinkuje samotvorno tačno udešenje ponošača 17 na najbliže ležeći rovaš, ako se je pončač pomaknuo bar približno protj tom rovašu. Pomicanje ponošača 17 vrši se u primjeru izvedbe pomoću udesne poluge 20, koja je okretljiva na vretenu 19 pričvršćenom u ostolju 13, od koje je poluge jedan krak pomoću skretaljke 21 zglobovno spojen sa ponošačem 17. Ručka od poluge 20 strši iz štitnog ormara i vođena je u prerezu štitnog ormara (fig. 1). Pored proreza nalazi se na ormaru brojna lestvica za vrednost težine od pojedinih poluginih položaja. Poluga 20 ima nadalje zubni segment 22 (fig. IV), koji stoji u vezi s jednim zubčanikom sumirajućeg brojila 23 poznate izvedbe na takav način, da se načini skopčanje na poznati način. Brojilo 23 razlikuje se od poznate izvedbe ovakih sprava u tom, da je opremljeno po fig. VIII (pogled u prerezu i uzdužni

pogled) takkoder sa jednim elastično smeštenim valjkom 23" za svako skopčajno kolo jedne mestne vrednosti, koji zahvaća odgovarajuće obličene rovaše od kola 24 i tim se polučuje tačno udešenje skopčajnog kola, ako slično kao kod ručne poluge 20 uslijedi bar približno udešenje. Isto tako kako se dakle udesi pončač 17 pomoću učinka svojeg separatnog valja na najbliže ležeću razdjelnu crtu, udesiti će se i brojilovo skopčajno kolo pod uticajem svojeg elastičnog valjka na najbliže ležeću brojku. Oba udešenja su alj po prije opisanoj primeričnoj izvedbi u prisilno pokretnoj vezi. Sa upotrebom elastičnog valjka mesto običnog plošnatog pera postiže se, da radi skopčani organ lako i skoro bez trenja. Udesna poluga spojena je u zglobu pomoću povodnika 25 (fig. IV) sa slovničnim ili odčitnim segmentom 26, koji je smešten okretljivo na vretenu 27, pričvršćenom na ostolju 13, i nosi osim toga slovni luk 28 snabdeven sa reljefno graviranim štamparskim brojkama, kao što i odčitni luk 29, koji je vođen mimo prozora 30 (fig. II) od štitnog ormara. U primjeru izvedbe prikazana lučna poluga može se nadomjestiti sa pritiskom tipkom ili slično izrađenim elementima.

U svrhu krupnog i finog izvaganja na vagi ovaj se uređaj pomičnog utega sa samotvornim udešenjem na rovaše može višestruko upotrebiti na jednoj i istoj vagi, i to tako, da je snabdeven prvi uređaj sa pomičnim utegom za čitave kilograme, drugi određen za desetine kilograma i treći za stotinke kilograma ili još manje utežne vrednosti. Svaki uređaj dobije onda svoju posebnu udesnu polugu i s njim spojne mehanizme po prije opisanoj izvedbi. U primjeru izvedbe poredana su tri uređaja pomičnih utega usporedno i njihove tri poluge 11 mišljene su sa jednom zajedničkom kretnom osi 12, kao što udesne poluge 20 svakog uređaja sede okretljivo usporedno na zajedničkom vretenu 19. U fig. I. nacrtu vidi se raspored trijuh udesnih poluga. Namesto brojka za pojedine položaje od udesnih poluga, koje se nalaze pored ormarovih provodnih prosjeka, može se i urediti pomoću rasporeda graviranih lukova ili koluta na udesnim polugama takav uređaj da se pokažu brojke, odgovarajuće udesnim vrednostima poluginih položaja u poglednim lukovima iznad provodnih

prosjeka usporedno (fig. V.). Da se prikažu mestne vrednosti na odčitnim pripravaama i na vaginjoj pročelnoj strani, okrenutoj prema prodavaocu (fig. I), i na strani kupčevoj (fig. III) u svrhu bržeg čitanja težina bez pogreške raspoređene od desne na levo, usljedjuje spoj u desnih polugah 20 sa njih pripadnih slovima odnosno odčitnim segmentima 26 na način, koji je perspektivno prikazan u fig. VI. Po tome zneže se povodnik 25 u nacrtu sasvim na levo nalazeće se u desno poluge 20 za čitave kilograme sa pripadnim, u nacrtu sasvim na desno nalazećim se slovima segmentom 26 pomoću kratkog svornika 31, a povodnik od u nacrtu sasvim na desno raspoređene u desne poluge 25 sa svojim pripadnim segmentom 26 pomoću dugačkog svornika 31".

Da bude moguće i robu, koja se puni u posude, odvagati i registrirati samo po njezinoj neto-težini, cpremljena je poluga pomičnog utega 11 sa skaliranom i rovašenim tara-krakom 32 (fig. II), koji nosi na isti način kao uređaj za vaganje sam, koturni uteg 33, koji se pokreće posredovanjem ponošača 34, pričvršćenog na zubnoj motci 35. Zubna motka snabdevena je na svojoj gornjoj ivici u tačno jednako velikij rastojih i s istim brojem zareza, kao i tara-rama 32. U ove zareze zahvaća se kotulja 36, opružno pričvršćena na stojalu. Zazubna donja ivica zubne motke 35 zahvaća u zubni segment 37, koji je uklinjen na vretenu 38 i dobiva svoje okretanje od ručnog kolesca 39, koje je isto tako pričvršćeno na vretenu 38 van ormara. Tariranje na vagu stavljene prazne posude usljedjuje dakle putem okretanja ručnog kola u jednom ili drugom smjeru, dok ne zaigravaju kazaljke od robe. Zadrje su vidljive kupcu i prodavaocu kroz prozor 40 (fig. I i II) od štitnog ormara.

U svrhu registriranja vrste i prodajne cene od vagane robe, sede na istom vretenu 19 (fig. IV), koje kretnu točku poluga za udešenje težine 20, također udesne poluge za vrstu robe i cene (gledaj uzdužni presek fig. VIII i pogled od strane fig. I), koje su obzirom na njihovo prenašanje kretanja na pripravu za čitanje i registriranje, odnosno na sumirajuće brojilo sasvim jednako ustrojene, kao i poluga za udešenje teže. Po tome zahvaća na polugi 41 pričvršćeni zubni segment 42 opet u zupčasto skop-

čno kolo pridjeljenog brojila 23', dočim stoji povodnik 43 opet sa slovniim sektorom 44, odnosno lukom za odčitavanje 45 u zglobnom spoju; na luku za čitanje gravirane brojke odn. slova vide se u glednom prozoru 30 tako, kako je udešenje poluge 41. Da se postigne tačno udešenje slova od slovnog sektora 44 prema tiskovnom valjku 46 odnosno luku za čitanje u glednom prozoru 30, namešten je na udesnoj polugi 41 eiaslični valj 47, koji upada u rovaše provodnog luka 48, kad god se je dovede pomoću kretanja udesne poluge bar približno k rovašu. Sa ovim se vrlo olakša brzo udešenje pojedinih poluga za pokazanje vrste robe i cene na željenim mestima, i čitavi mehanizam poseduje napram do sada upotrebljenim kompliciranim tipkama prednost najveće jednostavnosti i sigurnosti pogona. U nacrtanom primeru izvedbe mišljene su (od desno na levo u fig. I) prve udesne poluge 41 za označenje robe, tri sledeće udesne poluge za krune i to za stotinarke, desetice i jedinice, naposle slijede dve udesne poluge za filire (desetice i jedinice). Pored provodnih prosjeka od udesnih poluga nameštena su slova odnosno brojke, koje odgovaraju položajima poluga.

Da se mogu posle upotrebe prije opisanih udesnih poluga pronadene težine, odnosno vrste i cene od vagane robe odštampati na karte, predviđen je u fig. IV prikazani aparat za štampanje i odrezanje.

Na bubnju 49 nalazeće se, sa crtama i tačkama crtani trak hartije vodi se preko provodnog valjka 50 k tiskovnom valjku 46 i pritisne se ga nanj pruživo putem oprtljivo smeštenog valjka 51. Tiskovni valjak 46 smješten je u vilicama 53, koje ku okretljive oko svornika 53 i dizane u vis putem vlačne pružine 54. Na svorniku 52 okretljivo je smeštena nadalje odrezna poluga 55, koja nosi na svome kraju škarni nož 56. Proti-nož 57 nalazi se na vilicama 53. Odreznii krak 55 dobiva pomoću pružine 58 takođe tendenciju, da se diže prema gore. Na kražinom vretenu porazdeljeni su neokrugli kolutj 60, 61, 62 i 63. Preko pobočne strane štitnog ormara stršeći kraj vretena 59 nosi ručku 64, pomoću koje se dovede čitavj odtiskovni mehanizam u akciju. Neokrugli kolut 60 pritisne u početku ručkinog okretaja u smjeru strele na naudar 65 vilica

63 i time približuje tiskovni valjak 46 slovnim sektorima, dok se ne utisnu njihova reliefno gravirana slova u trak hartije, kojega se vodi oko tiskovnog valjka. Kad se ručku dalje okreće, zapusti kolut 60 na udar 65, našto pruži na 54 opet digne u vis vilice 53. Međutim koncentrični sektor 61 skopčao je tiskovni valjak 46 pomoću jednostavne frikcije za jedan određen luk dalje, usljed čega se pomakne trak hartije za određenu dužinu u smislu strele na desno (proti škarnim noževima). Kad se ručka dalje kreće zapusti sektor 61 tiskovni valjak 46 uslijed čega se zadnja opet ustavi, dočim neokrugi kotur 62 potisne dolje polugu za odrezanje 55 i time učini odrezanje napred pomaknutog, sasvim željenim otiscima snabdenog komada hartijinog traka. Ovaj odrezani komad padne u provodni žljeb 65 i kliže se u njemu iz štitnog ormara. Kad se ručku dalje okreće, zapusti kolut 62 polugu za odrezanje 55, našto se ova digne u vis pomoću poluge 58. Međutim povrnuća se je ručka posle jednog čitavog okreta opet u svoj ishodni položaj.

Da se spreči otis težine prije dovršenog tečnog vaganja, uklinjen je na kržinom vretenu neokrugi kolut 63, na kojem se kliže kraj s koturom snabdene dvokrake sigurnosne poluge 66. Drugi kraj sigurnosne poluge snabdeven je sa prozorom, koji stoji prije početka ručkinog kretanja točno nad šiljkom jezika 57, nalazećeg se u čvrstoj vezi sa štapom pomičnog od tega 11. Ovaj prozoru slični kraj sigurnosne poluge 66 može se ali samo onda spustiti dole, kad je štap pomičnog utega 11 u ravnotežnom položaju, dakle kada je jezik 57 točno vertikalno. U drugom slučaju nasadit će se sigurnosna poluga 66 na jezikovu šiljku 67, ne može se dakle spustiti dole i tako sprečava okretanje koluta 63, dakle i kružnog vretena 59. I jer usljedjuje otis težine samo kod okretanja ručke, ne može se prije točnog izvaganja načiniti otis težine.

Da se dalje spreči upotreba naprave za otis i registraciju kakve već pronađene težine robe, prije nego je bila napravljena razvidnom vrsta i prodavna cena već vagane robe pomoću pripadnih udesnih poluga namešten je drugi samotvorni kržnj zapor. On se sastoji iz naudarnog nosa 68, pričvršćenog na kržinoj polugi, u koji nos se ukvači

kljuka 69. Kljuka 69 stoji pomoću vlačne motke 70 u vezi sa kutnom polugom 71, koja nosi na udarnj svornik 72. Kljuka 69 i kutna poluga 71 dobivaju od pružine 73 stalno težnju, da se podižu u smeru strele. Na udarnj svornik 72 seže preko krakova setora 26 označnih uređaja za vrstu robe i cene. Ako se pak upotrebljava naprava za nakazanje dakle ne usljedjuje izmicanje kljuka 69 od naudara 68, ne može se ni načiniti nikakvo okretanje ručke 64, uslijed čega se onemogućiti otis težine bez nakazanja cene.

Da se posle svršenog odvaganja i registrisanja odnosno posle svršenog otisa i izbačenja karte brzo, samotvorno i prisilno smesti sve udesne poluge i uređaje za odčitanje i registrisanje u njihove mirujuće položaje, spojena je ručka još sa povratnom napravom, koju se razvidi u fig. VIII. Na kražinom vretenu 59 uklinjeno je još zubno kolo 74, koje zahvaća u zubnu motku 75. Zubna motka spojena je zgloбно sa povratnikom 76, izobraženim kao kutna poluga, toga povratnika vuče pružina 77 stalno dole. Zubno kolo 74 posjeduje zube samo na 2/3 svoga opsega, na ostaloj trećini zubi su oduzeti, tako, da u kržinom začetnom položaju nema zahvata u zubnu motku 75. Zahvaćanje se vrši tek onda, kada se okrenulo ručku tako daleko, dok nije otisni kolut 60 (fig. IV) time, da je pritisnuo otisni valj 46 dole, načinio otis pronađene teže, cene itd. i nije podigao otisni valj opet u vis. U istom momentu uzmu zahvatajući zubi zubnoga kola 74 sa sobom zubnu motku 75, nazad povraćajuća poluga potegnuta je prema gore naprotiv smera strele i dovede putem svoje naudarne reme 77 sve udesne poluge, dakle sve druge naprave za nakazivanje u njih nulne položaje. Međutim vratila se i ručka 64 u svoj ishodni položaj, dakle je dospio bezzubi dio zubnog kola 74 do zubne motke 75, čime se prekida zahvat i odskoči oslobođena nazad povraćajuća poluga 75, usled učinka pružine 77 u smeru strele natrag. Time su oslobođene udesne poluge 74 odnosno 41 za ponovno vaganje.

Razume se, da se mogu upotrebljavati, pre opisani uređaji za vage svih nosilnosti, kao što je i dana mogućnost separatne upotrebe vage i nakazivanja robe i cene.

PATENTNI ZAHTEVI:

1.) Naprava za kontrolisanje prodaje, označena time, da se nekreće ponošač sa pomičnim utegom; samotvornim udešenjem na rovaše na svojoj provodnoj motci neposredno kljukom, nego posredovanjem ručke, tipke, krže itd.

2.) Naprava po patentnom zahtevu pod 1.) naznačena prisilnim spojem ponošača sa uređajem za registriranje u svrhu neposrednog čitanja odnosno otiskivanja na kartu udešene težine.

3.) Naprava, po patentnom zahtevu pod 1.) i pod 2.), naznačena prisilnim spojem uređaja za registriranje težine, sa samotvornim, težine pojedinih vaganja sumirajućim brojičkom.

4.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.) i 3.), naznačena time, da može uslijediti otis težine samo pri u istinu izvršenom vaganju, dakle samo pri ravnotežnom položaju vage.

5.) Naprava po patentnom zahtevu pod 1.), naznačena centralnim i neposredno pod mostom nalazećim se rasporedom štapa sa pomičnim utegom.

6.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.) i 3.), naznačena takovim rasporedom na prednjoj i zadnjoj vaginnoj strani nalazećih se uređaja za čitanje, da može uslijediti čitanje na obim stranama od desne na levo, odgovarajući vrednosti mesta.

7.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.), 3.) i 6.) naznačena sa takovim rasporedom organa za čitanje na napravi za označenje težine, da se pokaže pojedine vrednosti mesta usporedo u horizontalnom smjeru.

8.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.) i 3.), naznačena time, da je vaga spojena sa jednim uređajem za naznačivanje i registriranje robe i cene, i to na takav način, da se razvidi teža i vrsta robe i cena na uređaju za čitanje, kao i na kartnom tisku.

9.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.), 3.) i 8.), naznačena sa rasporedom uređaja u svrhu sprečenja nastanka teže na kartu prije udešenja registracije robe i cene.

10.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.) i 8.), naznačena rasporedom pruživo smeštenih valjičica, koji samotvorno upadaju u rovaše svojih pripadnih provodnih organa, tako da se načini samotvorno udešenje skopčanih organa, koji su se doveli u njihov svakodnevni položaj.

11.) Naprava po patentnim zahtevima od 1.) do 3.), naznačena uređajem za odčitavanje teže na vagu stavljenih posuda itd., čime se postiže da registrira vaga samo neto-težu od robe napunjene u posudu, a ne sopstvene težine od posude.

12.) Naprava po patentnim zahtevima pod 1.), 2.) i 8.), naznačena rasporedom naprave pomoću koje se vodi bezkonačni trak od hartije tako da mimo štamparskih slova od registriranog uređaja, da usljedjuje kod jednogputnog okretanja jedne ručice najprije otis svakoputne vrste robe i cene na trak od hartije, a posle vodi se trak od hartije dalje, i najposle odreže i izbacuje se štampani komad traka od hartije.

Fig. 1

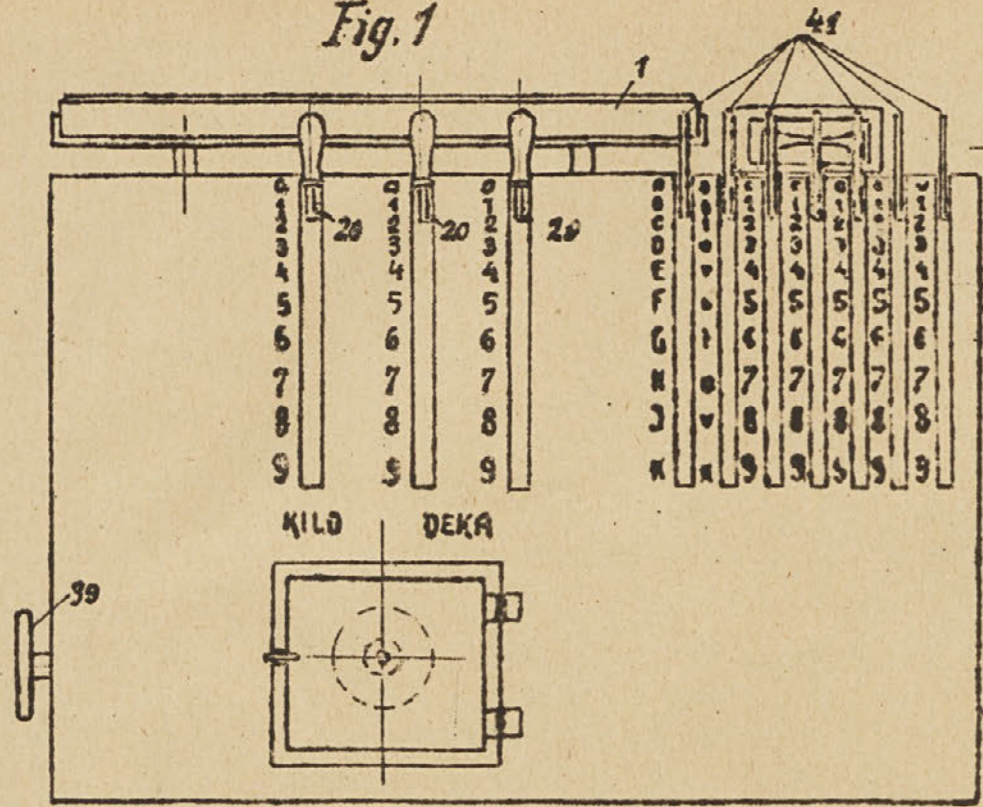

Fig. 2

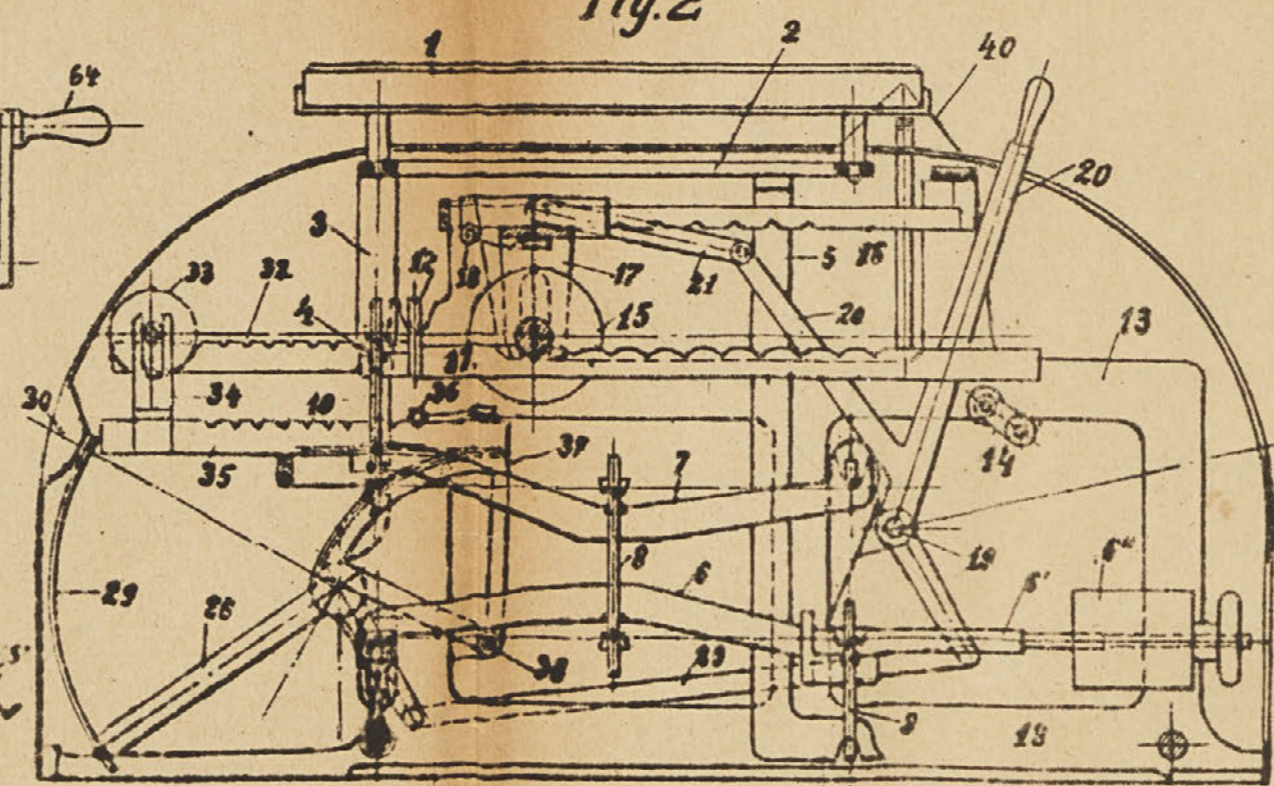

Fig. 3

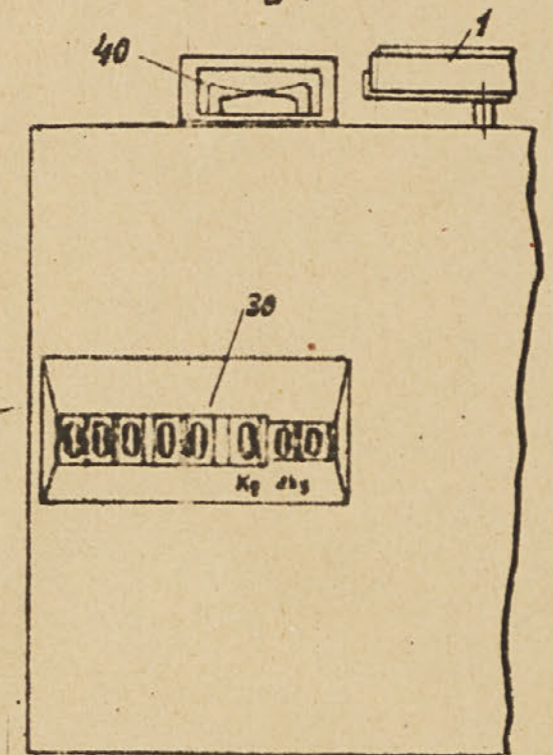

Fig. 5

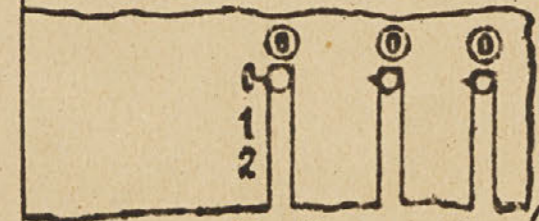

Fig. 4

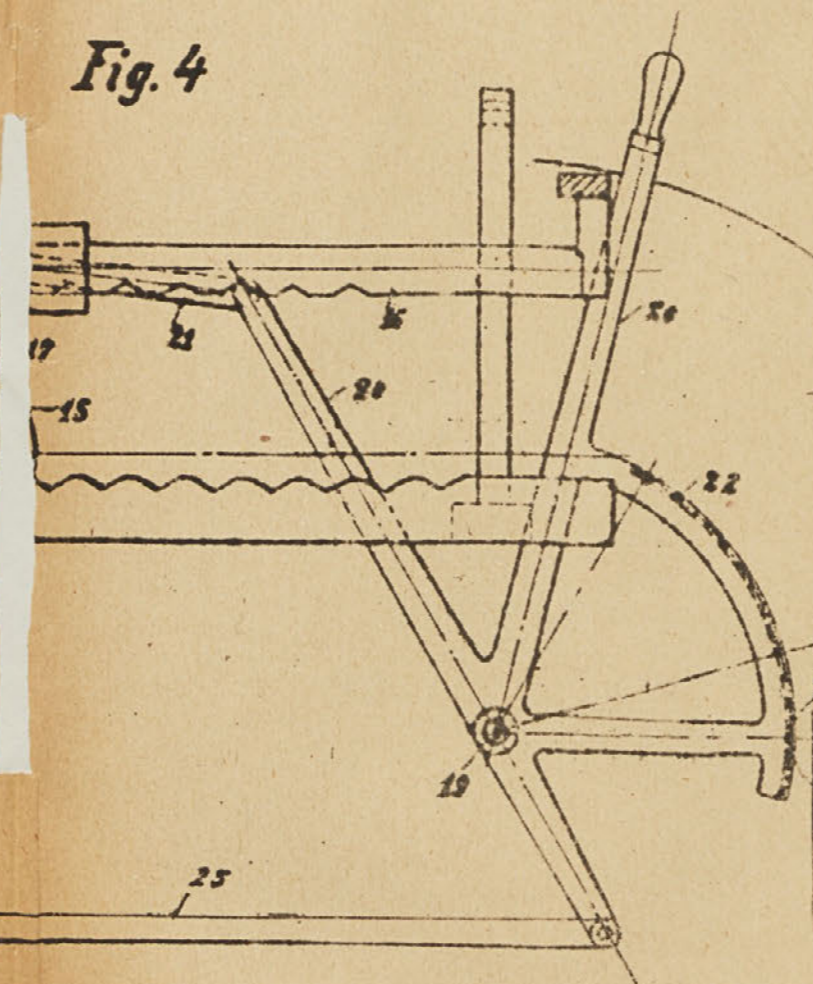

Fig. 6

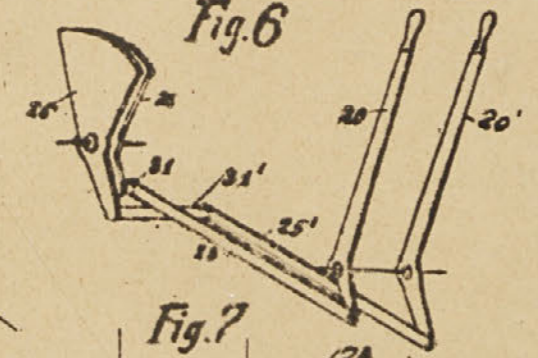
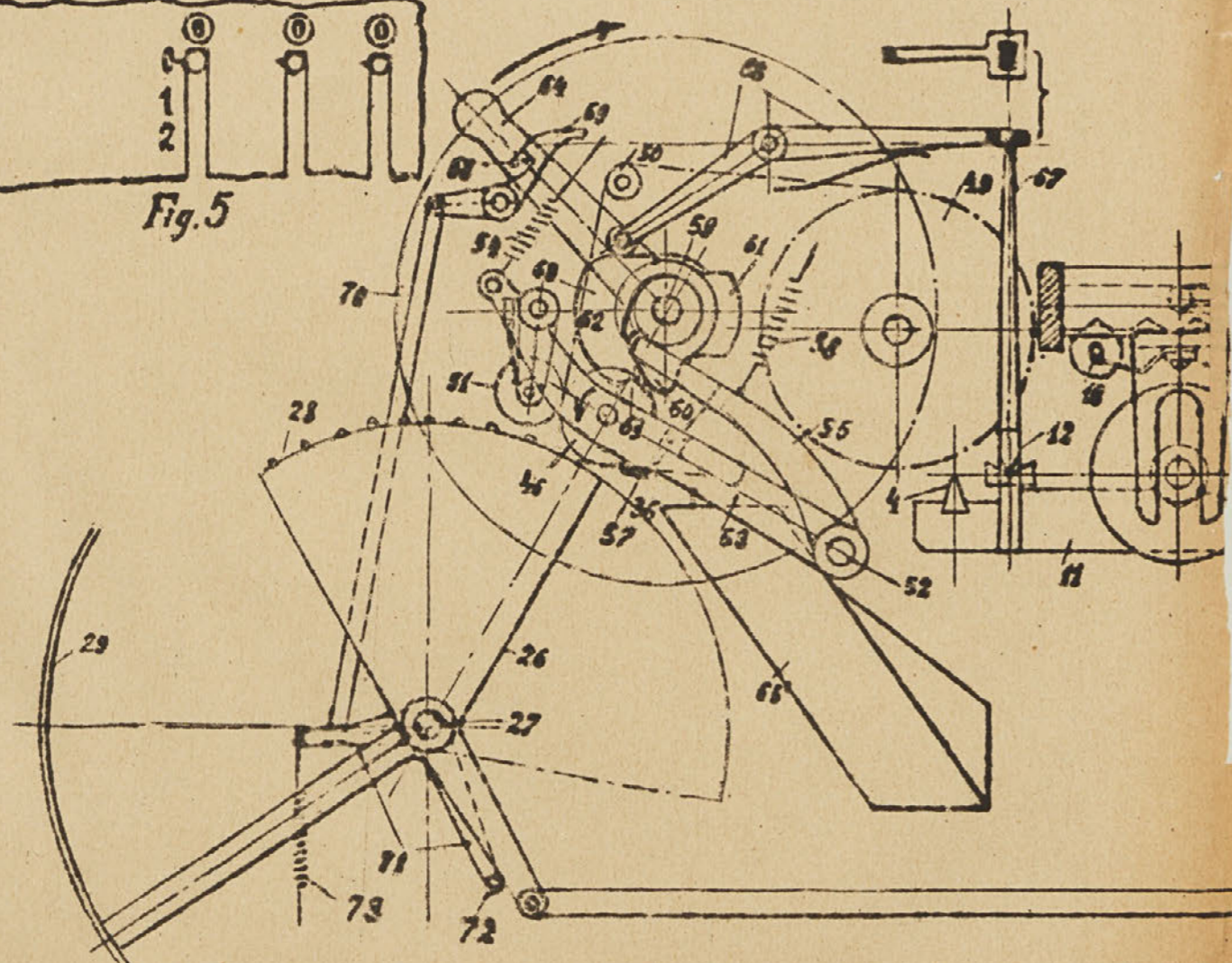
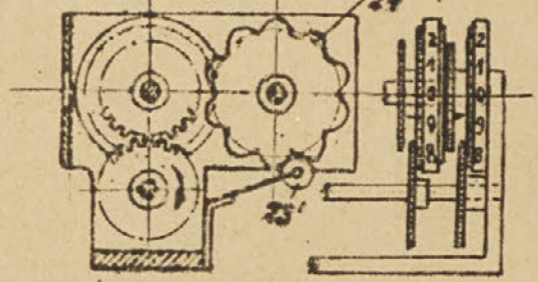

Fig. 7

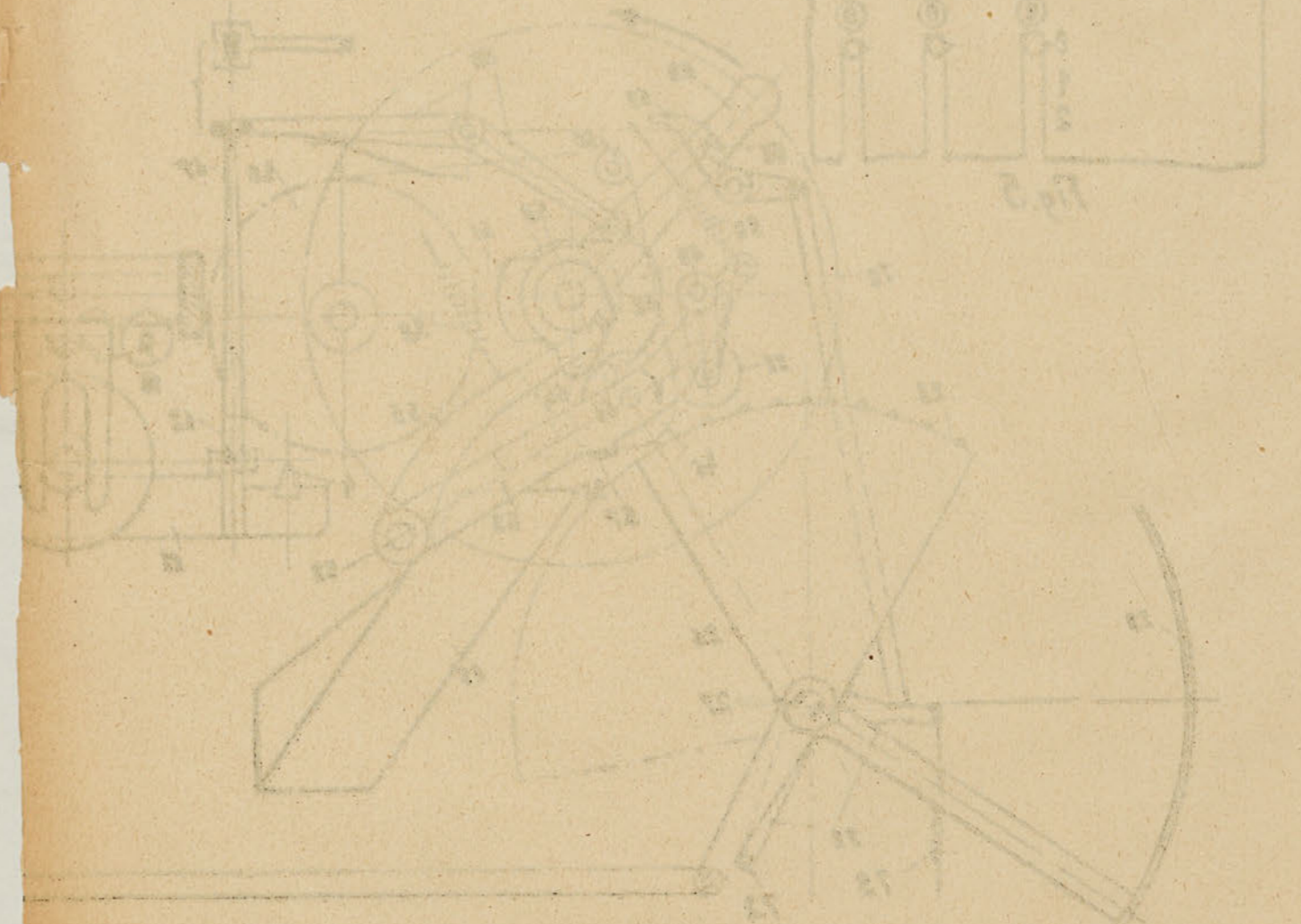
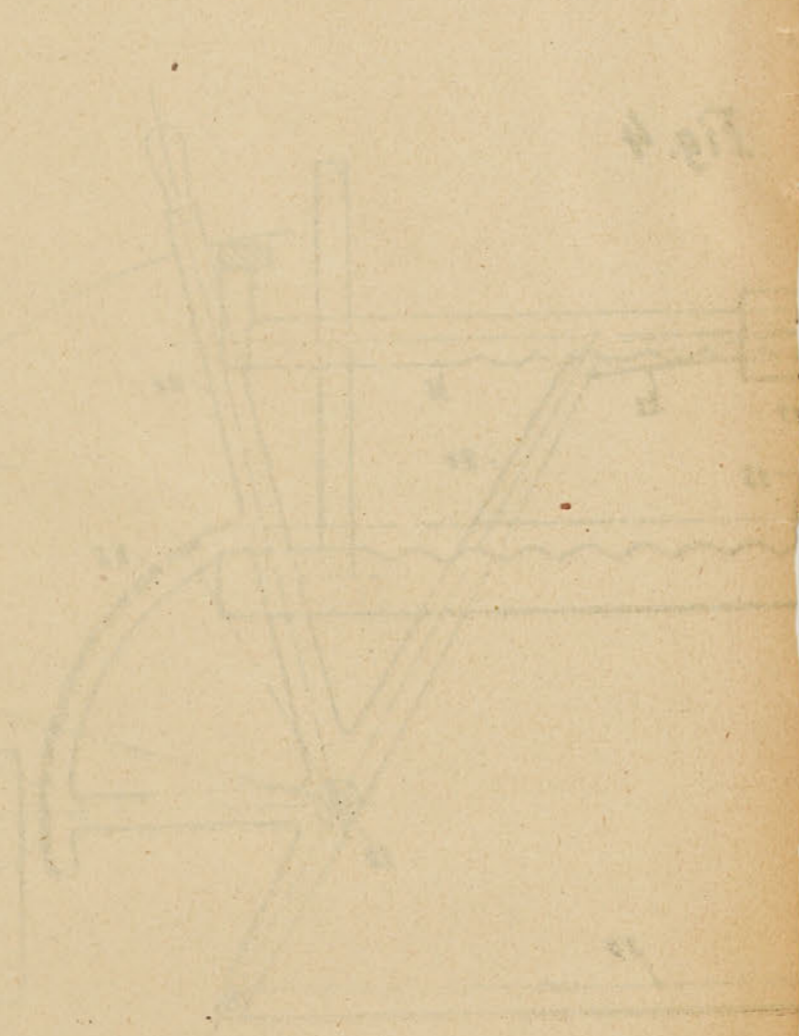
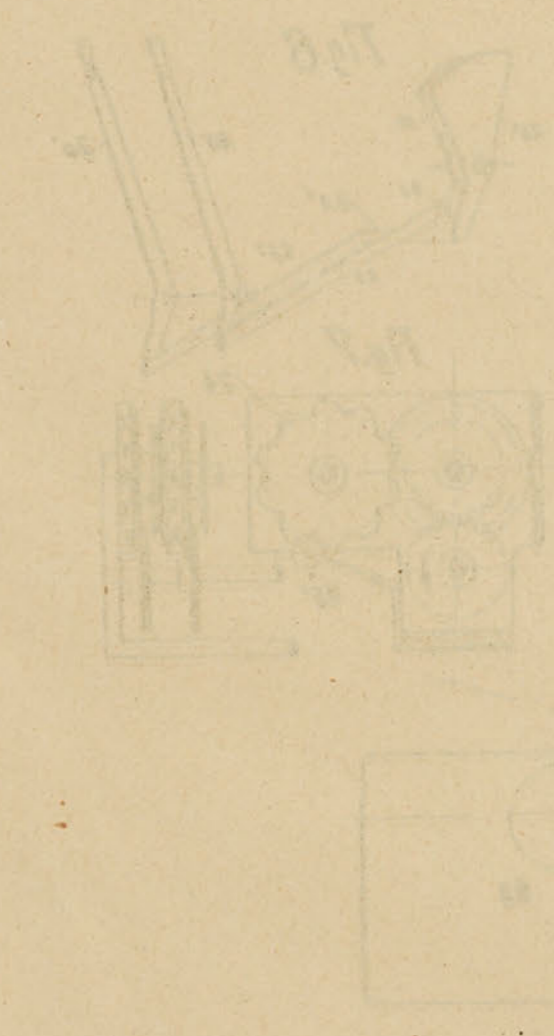
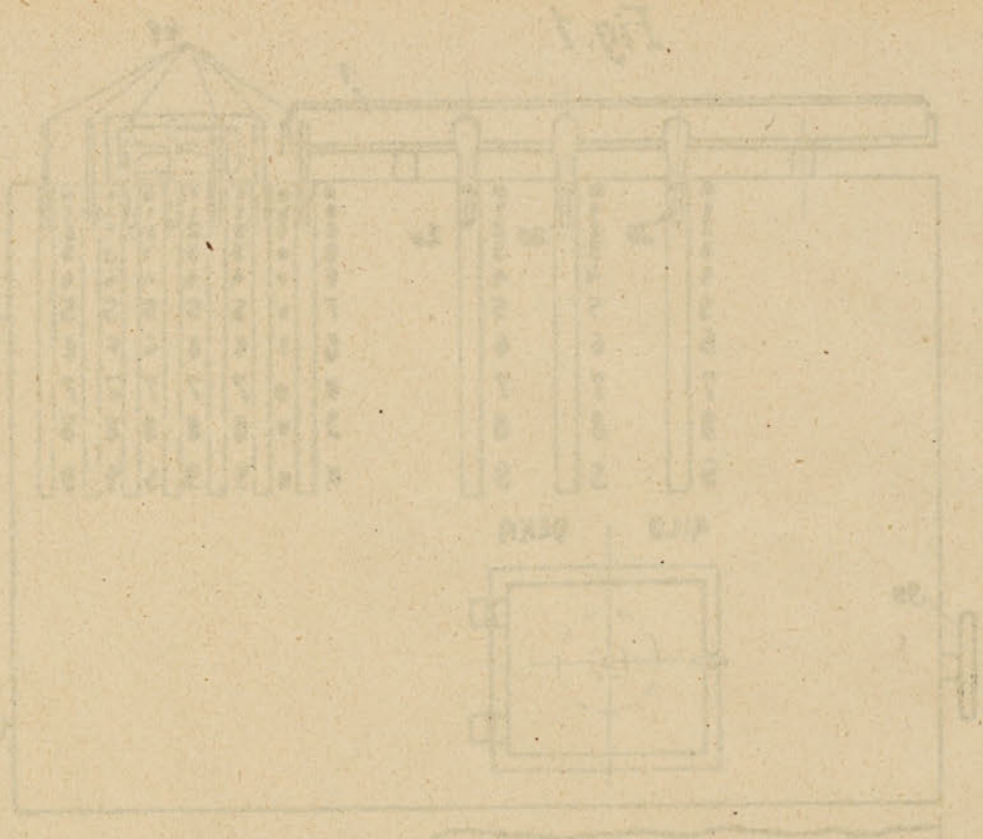
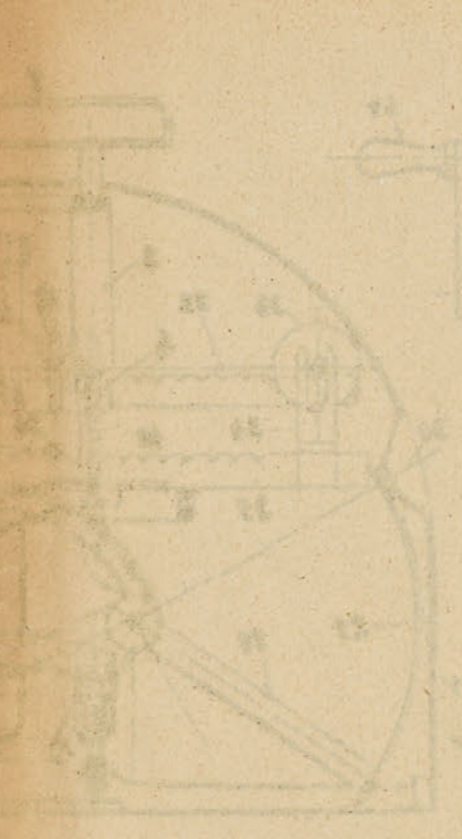
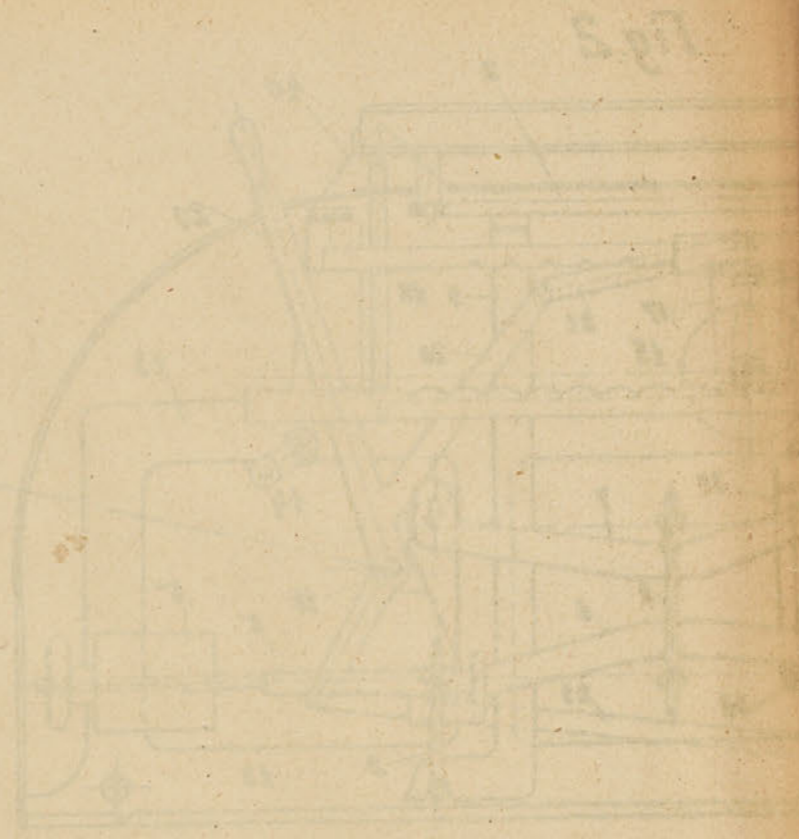
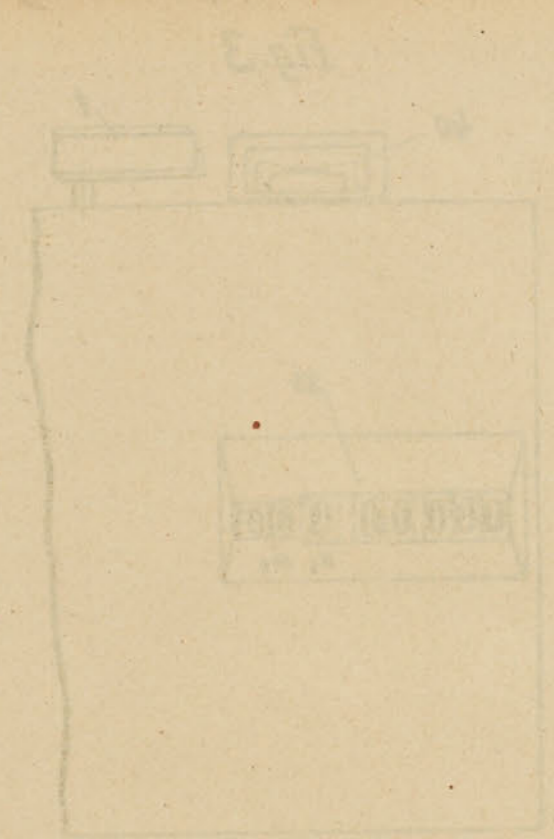

Fig. 8

